

<https://doi.org/10.52387/1811-5470.2025.1.04>
CZU: 37.015:811/821.135.1:373.3

FORMAREA COMPETENȚEI DE RECEPTARE A MESAJULUI ORAL PRIN VALORIFICAREA TEXTULUI LITERAR NARATIV

Liliana SCÂNTEI,

doctorandă, Școala Doctorală Științe ale Educației,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, RM,
asistent universitar, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, România
ORCID: 0000-0001-9431-6804

Rezumat. Formarea competenței de receptare a mesajului oral în ciclul primar este un proces complex, important pentru dezvoltarea lingvistică și cognitivă a elevilor. Studiul de față explorează utilizarea textelor literare narative și a strategiilor de ascultare și comprehensiune integrându-le într-un model pedagogic. Cercetarea, desfășurată pe un eșantion de 151 de elevi de clasa a II-a, demonstrează eficiența acestui model care a îmbunătățit semnificativ recunoașterea vocabularului și a informațiilor esențiale, identificarea semnificației mesajului pe baza informațiilor explicite și implicite și interpretarea și integrarea ideilor și informațiilor, în grupul experimental. Strategiile utilizate și resursele digitale create au stimulat ascultarea și înțelegerea. Studiul subliniază importanța diferențierii textelor utilizate pentru ascultare și citire la clasele I și a II-a, dezvoltarea curriculumului pentru ascultare și îmbunătățirea practicii pedagogice, precum și relevanța evaluării înțelegerii orale ca punct de plecare pentru intervenții educaționale personalizate.

Cuvinte-cheie: competența de receptare a mesajului oral, text literar narativ, strategii de ascultare și comprehensiune, înțelegerea textului ascultat, test statistic.

THE TRAINING IN THE COMPETENCE OF RECEIVING THE ORAL MESSAGE THROUGH THE USE OF NARRATIVE LITERARY TEXTS

Summary. The development of young schoolchildren's competence in receiving oral messages is a complex process, essential for their linguistic and cognitive growth. The present study explores the use of narrative literary texts and listening and comprehension strategies by integrating them into a pedagogical model. Conducted on a sample of 151 second-grade students, the research demonstrates the effectiveness of this model, which significantly improved vocabulary recognition and essential information identification, the understanding of message significance based on explicit and implicit information, and the interpretation and integration of ideas and information within the experimental group. The strategies employed and the use of digital resources, effectively stimulated listening and comprehension skills. The study highlights the importance of differentiating texts for listening and reading in grades I and II, developing a curriculum focused on listening, enhancing pedagogical practices, and emphasizing the relevance of oral comprehension assessment as a starting point for tailored educational interventions.

Keywords: competence in receiving oral messages, narrative literary text, listening and comprehension strategies, understanding of the listened text, statistical test.

Introducere. În procesul de predare a limbii și literaturii române în ciclul primar formarea competenței de receptare a mesajului oral constituie o prioritate, având în vedere importanța ascultării în formarea și consolidarea capacităților cognitive și lingvistice ale elevilor. Înțelegerea modului în care elevii procesează informația receptată prin ascultare și cunoașterea motivelor erorilor devin esențiale pentru adaptarea și optimizarea procesului educațional, deschizând calea către intervenții educaționale eficiente, fie că este vorba de ajustarea strategiei didactice sau de consolidarea anumitor abilități. Această idee o afirmă ast-

fel P. Vianin: „analiza unei sarcini reușite este tot atât de interesantă ca aceea a unei sarcini eșuate” [7, p.216], pentru profesor scopul evaluării fiind acela de a colecta date cu privire la procesele cognitive, procedurile și strategiile pe care copilul le folosește, prin a căror înțelegere se poate reconstrui drumul parcurs de copil pentru rezolvarea sarcinii. Datele înregistrate constituie punctul de plecare în adaptările strategice centrate pe elev, greșelile fiind nu doar permise, ci necesare pentru înțelegerea procesului de învățare, oferind puncte de plecare pentru dezvoltarea și adaptarea demersului pedagogic.

Printr-o astfel de abordare progresivă și umanistă se promovează o viziune pedagogică ce respectă individualitatea fiecărui elev.

Metode, rezultate, discuții. Ascultarea influențează decisiv buna dezvoltare a competențelor de producere a mesajelor orale și scrise, în timp ce abilitățile de înțelegere verbală sunt predictibile pentru înțelegerea lecturii [2], [3]. Competența de receptare a mesajului oral este de asemenea importantă pentru copiii de toate vârstele în contextul comunicării interpersonale și al învățării, de aceea evaluarea ascultării este esențială pentru identificarea elevilor cu dificultăți de receptare și de înțelegere a discursului oral.

Ascultarea poveștilor și formarea receptorului competent, la vârsta școlară mică. Activitățile de ascultare a poveștilor pot fi folosite pentru *formarea competenței de receptare a mesajului oral* pentru că ele reprezintă un context familiar copilului. De la o vârstă fragedă, copiii sunt expuși poveștilor, fie în mediul familial, fie în cel școlar, ceea ce facilitează înțelegerea mesajelor orale atunci când sunt prezentate sub această formă. *Caracterul secvențial și structurat al narațiunii*, precum și *temele și personajele accesibile* contribuie la o procesare eficientă a informației audiate. Vârsta școlară mică este caracterizată de creșterea capacității de înțelegere a limbajului narativ și dezvoltarea treptată a gândirii logice și imaginative. Copiii din clasele I-a și a II-a sunt mai receptivi la povești, povestiri și legende datorită capacității lor de a-și forma imagini mentale și de a face conexiuni între evenimente, ceea ce stimulează învățarea contextuală. *Narațiunea* poate fi considerată un input autentic la această vârstă deoarece este strâns legată de interesele și experiențele copilului, oferind o modalitate naturală și captivantă de a asimila informații noi. Prin intermediul poveștilor, copiii sunt expuși la vocabular variat, structuri gramaticale complexe și contexte diverse, toate acestea contribuind la dezvoltarea pe plan lingvistic, cognitiv și social. *Analiza tematică și structurală* a textelor narative stimulează gândirea, permițând elevilor să înțeleagă scopul și cauzalitatea acțiunilor, să identifice mesaje-cheie și să le coreleze cu propriile experiențe, facilitând astfel o înțelegere profundă a realității. Universul narativ contribuie la dezvoltarea gândirii divergente, oferind copiilor oportunitatea de a aborda problemele în perspective originale. *Pe plan afectiv*, poveștile favorizează dezvoltarea empatiei, oferind modele comportamentale și perspective variate ce îmbogățesc capacitatea de a înțelege și de a relaționa cu ceilalți. Ele susțin *dezvoltarea re-*

zilienței emoționale și încurajează respectul pentru diversitatea culturală, promovând o înțelegere mai amplă a lumii [5].

Studiul lui T. Sticht [6] a adus contribuții semnificative în domeniul învățării și al *dezvoltării competențelor de literație*, arătând că, la vârsta școlară mică, informația prezentată oral este mai bine înțeleasă decât cea scrisă. Diferența dintre înțelegerea textului ascultat și a celui citit se datorează dificultăților întâmpinate de copiii mici în procesul de decodare a cuvintelor scrise, ceea ce limitează accesul lor la sens. În primele clase primare, ascultarea funcționează ca un sprijin pentru dezvoltarea abilităților de lectură. Înțelegerea textului ascultat este facilitată de vocabular și de cunoștințele generale ale copilului, care sunt mai bine activate în situațiile de ascultare decât în citire, unde resursele cognitive sunt consumate de procesul de decodare. Pe măsură însă ce copiii avansează în dezvoltarea abilităților de citire și devin mai abili în decodarea cuvintelor, diferența dintre înțelegerea textului ascultat și a celui citit începe să se diminueze, iar cele două abilități devin comparabile. T. Sticht [6] sugerează că activitățile de ascultare pot fi folosite ca instrumente eficiente pentru a sprijini dezvoltarea abilităților de înțelegere a textelor pregătind copiii pentru lectura independentă.

Teoria integrată a comprehensiunii, elaborată de V. Aryadoust [1], explică faptul că atât citirea, cât și ascultarea, implică procese cognitive similare, deoarece ambele necesită integrarea activă a informațiilor noi cu cunoștințele preexistente pentru a construi modele de situație coerente. Această abordare subliniază că înțelegerea textelor scrise și orale este un proces dinamic, în care cititorul sau ascultătorul organizează și interpretează datele pentru a genera semnificație. V. Aryadoust [1] identifică următoarele procese cognitive implicate în înțelegere:

1. *Decodarea*: recunoașterea elementelor de bază ale limbajului (sunete, cuvinte sau simboluri scrise) pentru a extrage informația lingvistică brută;
2. *Microprocesarea*: analizarea detaliată a unităților lingvistice mici, cum ar fi propozițiile, pentru a înțelege sensul local;
3. *Macroprocesarea*: identificarea ideilor principale și a relațiilor dintre ele, contribuind la formarea unei înțelegeri globale a materialului;
4. *Procesarea integrativă*: conectarea informațiilor din diferite părți ale textului sau discursului pentru a crea coerență și a umple lacunele de înțelegere;

5. *Elaborarea*: îmbogățirea informațiilor primite prin apelul la cunoștințele anterioare, experiență sau presupuneri, pentru a construi o reprezentare mai detaliată a situației;
6. *Monitorizarea*: evaluarea continuă a propriei înțelegeri și corectarea eventualelor neînțelegeri sau discrepanțe;
7. *Construirea modelului situației*: crearea unei reprezentări mentale coerente care combină informațiile lingvistice cu contextul, cunoștințele generale și obiectivele ascultătorului sau cititorului.

Această teorie subliniază că înțelegerea este un proces activ și iterativ, în care sunt implicate procese cognitive de nivel inferior și superior, iar procesarea de jos în sus (ascendentă) și de sus în jos (descendentă) se influențează reciproc.

Dată fiind importanța formării receptorului competent, am desfășurat o cercetare științifică pentru a determina reperele teoretice și praxiologice pe care se întemeiază formarea competenței de receptare a mesajului oral la disciplina *limba și literatura română* în ciclul curricular al achizițiilor fundamentale, valorificând textul literar narativ și strategii didactice specifice. Cercetarea a fost direcționată pe palierele de:

- sintetizare a evoluției și a diverselor conceptualizări ale competenței de receptare a mesajului oral;
- analiză a conceptului de comprehensiune prin evidențierea proceselor cognitive implicate în înțelegere;
- identificare a principiilor pedagogice și metodologice de formare a competenței de receptare a mesajului oral;
- diagnosticare a nivelului de înțelegere a textului narativ ascultat la elevii de clasa a II-a;
- elaborare și validare a unui model pedagogic de comunicare-receptare ca resursă didactică eficientă.

Experimentul pedagogic a fost realizat pe parcursul anului școlar 2023-2024, cu elevii de clasa a II-a, de la Școala Gimnazială „M. Costin” din Galați, România, fiind implicați în total 151 de elevi, distribuiți în două eșantioane: experimental și de control.

La testarea inițială, rezultatele înregistrate au arătat că aproximativ 80% dintre elevi au un nivel funcțional, optim pentru înțelegerea unui text literar ascultat, cu o durată de aproximativ 5 minute, ceea ce permite utilizarea textelor de complexitate și dimensiuni mai mari pentru formarea competenței de receptare a mesajului oral, comparativ cu tex-

tele recomandate de programa școlară pentru formarea competenței de receptare a mesajului scris.

De asemenea, s-a demonstrat că nu există diferențe semnificative între cele două eșantioane, ceea ce presupune că îmbunătățirile constatate ulterior sunt datorate programului implementat.

Dezvoltarea experimentală a competenței de receptare a mesajului oral s-a realizat prin implementarea *modelului pedagogic* propus, în cadrul lecțiilor de limba și literatura română. Pentru aceasta au fost selectate texte literare narative, pe baza unor criterii psihopedagogice, lingvistice, pragmatice și metodice, și au fost construite demersuri didactice folosind strategii ca: activitatea dirijată de ascultare, taxonomia interogării, harta textului, banda desenată, învățarea prin cooperare, exercițiul-joc, jocul didactic, activitățile practice. Conținuturile și sarcinile au fost publicate pe blogul <https://atelieradda.blogspot.com/>, asigurând unitatea intervenției pedagogice la nivelul claselor experimentale, dar și posibilitatea de a flexibiliza și de a amplifica învățarea prin distribuirea conținuturilor către părinți pentru a fi folosite și acasă.

În cadrul acestei cercetări, înțelegerea mesajului ascultat a fost măsurată prin trei categorii de itemi:

- *recunoașterea vocabularului și a informațiilor esențiale*: acest nivel se concentrează pe identificarea termenilor și a informațiilor esențiale din text, fără a implica încă procese analitice sau interpretative;
- *identificarea semnificației mesajului pe baza informațiilor explicite și implicite*: verifică dacă elevii pot analiza și pot interpreta sensurile directe (explicite) și pot deduce sensuri ascunse (implicite) din text; acest nivel măsoară capacitatea de a citi „printre rânduri”, de a observa subtilități și de a înțelege intențiile autorului sau comportamentul personajelor, trecând dincolo de faptele evidente;
- *interpretarea și integrarea ideilor și informațiilor*: verifică/evaluatează capacitatea elevilor de a conecta informațiile, de a identifica teme și de a integra textul în contexte mai largi, făcând conexiuni cu experiențele personale și cultura lor generală.

Cele trei categorii răspund la următoarele întrebări esențiale:

- Ce au înțeles? (recunoașterea vocabularului și a informațiilor esențiale);
- Cum au înțeles? (analiza și deducția informațiilor explicite și implicite);

- Ce pot face cu ceea ce au înțeles? (interpretarea și integrarea ideilor).

Aceste trei categorii de itemi oferă un cadru echilibrat pentru a evalua în mod cuprinzător înțelegerea textului ascultat. Au fost folosiți itemi obiectivi, care permit o măsurare clară și eficientă a competenței. Aceștia au fost construiți sub forma unor întrebări cu un singur răspuns corect și trei variante de răspuns incorecte, cunoscute drept *distractori*. Construirea distractorilor s-a bazat pe *principiul plauzibilității*. Materialul stimul a fost prezentat elevilor prin citire cu voce tare, însoțită de indicii vizuale ca gesturi și mimică. Nivelul zgomotului de fundal a fost specific unei clase liniștite, departe de zgomotul străzii, cu distanțe egale între vorbitor și elevi (bănci dispuse în semicerc). Inputul a fost de tip text literar narativ, cu structură liniară, dar complexă, cu mai multe personaje. Dimensiunea textului ascultat: 457 de cuvinte (test) și 780 de cuvinte (retest). Durata ascultării: aproximativ 5 min (test) și aproximativ 7 min (retest).

Mann-Whitney Test:

		Ranks		
	Tip Grup	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Scor total Recunoastere Retest	experimental	75	90.69	6801.50
	control	76	61.51	4674.50
	Total	151		

Test Statistics ^a	
	Scor total Recunoastere Retest
Mann-Whitney U	1748.500
Wilcoxon W	4674.500
Z	-4.340
Asymp. Sig. (2-tailed)	.000

a. Grouping Variable: Tip Grup

Tabelul de ranguri indică următoarele: grupul experimental (N = 75) are o medie a rangurilor de 90.69, iar suma rangurilor este de 6801.50. Grupul de control (N = 76) are o medie a rangurilor de 61.51, iar suma rangurilor este de 4674.50. Aceste valori sugerează că, în medie, elevii din grupul experimental au obținut scoruri mai mari la retest în ceea ce privește recunoașterea vocabularului și a informațiilor esențiale din textul ascultat decât cei din grupul de control.

Rezultatele testelor statistice sunt: Mann-Whitney U = 1748.500, Z = -4.340 și Asymp. Sig. (2-tailed) = 0.000.

Rezultatele testului Mann-Whitney U arată că există o diferență semnificativă statistic între grupul

Evaluarea semnificației rezultatelor folosind testul (U) Mann-Whitney. Datele obținute la testele pedagogice aplicate celor 151 de elevi au fost colectate și prelucrate statistic în aplicația SPSS (Statistical Package for the Social Sciences). A fost utilizat **testul (U) Mann-Whitney**, un test statistic folosit pentru a măsura diferențele dintre două eșantioane independente în ceea ce privește nivelul cantitativ al oricărei trăsături. Testul este potrivit pentru detectarea diferențelor de valoare a unui parametru între eșantioane mici.

Ipoteza numărul 1: Elevii din grupul experimental vor obține scoruri semnificativ mai mari la retest în ceea ce privește recunoașterea vocabularului și a informațiilor esențiale, în comparație cu grupul de control.

Testul (U) Mann-Whitney a fost folosit pentru a determina dacă există diferențe semnificative statistice între scorurile de la retest, în ceea ce privește recunoașterea vocabularului și a informațiilor esențiale din textul ascultat.

experimental și grupul de control în ceea ce privește scorurile obținute la retest pentru recunoașterea vocabularului și a informațiilor esențiale din textul ascultat. Valoarea p (Asymp. Sig. 2-tailed) de 0.000 fiind mult sub pragul de semnificație de 0.05, înseamnă că ipoteza nulă (care afirmă că nu există diferențe între cele două grupuri) poate fi respinsă. Rezultatele validează ipoteza că intervenția educațională implementată în grupul experimental a avut un impact semnificativ pozitiv asupra capacității elevilor de a recunoaște vocabularul și informațiile esențiale din textul ascultat. Media rangurilor pentru grupul experimental (90.69) este considerabil mai mare decât cea a grupului de control (61.51), sugerând că pro-

gramul experimental a facilitat o mai bună recunoaștere a vocabularului și a informațiilor esențiale din textul narativ audiat. Ipoteza numărul 2: Elevii din grupul experimental vor obține scoruri semnificativ mai mari la retest în ceea ce privește identificarea

semnificației mesajului pe baza informațiilor explicite și implicite, în comparație cu grupul de control.

Pentru a testa această ipoteză, am utilizat testul (U) Mann-Whitney.

Mann-Whitney Test:

Ranks

	Tip Grup	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Scor total Identificare Retest	experimental	75	83.11	6233.00
	control	76	68.99	5243.00
	Total	151		

Test Statistics^a

	Scor total Identificare Retest
Mann-Whitney U	2317.000
Wilcoxon W	5243.000
Z	-2.597
Asymp. Sig. (2-tailed)	.009

a. Grouping Variable: Tip Grup

Tabelul de ranguri indică următoarele: grupul experimental (N = 75) are o medie a rangurilor de 83.11, iar suma rangurilor este de 6233.00. Grupul de control (N = 76) are o medie a rangurilor de 68.99, iar suma rangurilor este de 5243.00. Aceste valori sugerează că, în medie, elevii din grupul experimental au obținut scoruri mai mari la retest în ceea ce privește identificarea semnificației mesajului pe baza informațiilor explicite și implicite din textul ascultat..

Rezultatele testelor statistice sunt: Mann-Whitney U = 2317.000, Z = -2.597 și Asymp. Sig. (2-tailed) = 0.009. Valoarea testului (U) Mann-Whitney este de 2317.000, iar valoarea lui p = 0.009, mai mică decât pragul de semnificație de 0.05, sugerează

Mann-Whitney Test:

Ranks

	Tip Grup	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Scor total Interpretare Retest	experimental	75	92.49	6936.50
	control	76	59.73	4539.50
	Total	151		

Test Statistics^a

	Scor total Interpretare Retest
Mann-Whitney U	1613.500
Wilcoxon W	4539.500
Z	-5.047
Asymp. Sig. (2-tailed)	.000

a. Grouping Variable: Tip Grup

că există o diferență semnificativă statistic între grupuri. Rezultatele validează ipoteza că intervenția educațională implementată în grupul experimental a avut un impact semnificativ pozitiv asupra capacității elevilor de a identifica semnificația mesajului pe baza informațiilor explicite și implicite din textul ascultat.

Ipoteza numărul 3: Elevii din grupul experimental vor obține scoruri semnificativ mai mari la retest în ceea ce privește interpretarea și integrarea ideilor și informațiilor din textul literar narativ ascultat comparativ cu elevii din grupul de control.

Pentru a testa această ipoteză, a fost aplicat testul (U) Mann-Whitney.

Tabelul de ranguri arată următoarele: grupul experimental (N = 75) are o medie a rangurilor de 92.49, iar suma rangurilor este de 6936.50. Grupul de control (N = 76) are o medie a rangurilor de 59.73, iar suma rangurilor este de 4539.50. Aceste rezultate sugerează că, în medie, elevii din grupul experimental au obținut scoruri semnificativ mai mari la retest în ceea ce privește interpretarea și integrarea ideilor și informațiilor din textul ascultat, comparativ cu cei din grupul de control. Valoarea statistică Mann-Whitney U = 1613.500, Z = -5.047 și Asymp. Sig. (2-tailed) = 0.000. Rezultatele testului Mann-Whitney U indică o dife-

rență semnificativă statistic între grupul experimental și grupul de control în ceea ce privește scorurile obținute la retest pentru interpretarea și integrarea informațiilor. Valoarea p de 0.000 (Asymp. Sig. 2-tailed) este sub pragul de semnificație de 0.05, ceea ce permite respingerea ipotezei nule (care afirmă că nu există diferențe între grupuri). În concluzie, putem afirma că și ipoteza 3 este susținută de rezultatele obținute.

Ipoteza numărul 4: Elevii care au obținut un nivel ridicat de performanță generală la testul de înțelegere a textului literar narativ ascultat tind să aibă aceleași rezultate și la retest în întreg eșantionul testat?

Correlations

		Nivel Performanta test	Nivel Performanta retest
Spearman's rho	Correlation Coefficient	1.000	.342**
	Nivel Performanta test Sig. (2-tailed)	.	.000
	N	151	151
	Correlation Coefficient	.342**	1.000
Nivel Performanta retest	Sig. (2-tailed)	.000	.
	N	151	151

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Rezultatele analizei corelației Spearman arată următoarele: Coeficientul de corelație Spearman (ρ) între Nivel Performanță Test și Nivel Performanță Retest este de 0.342. Valoarea p (Sig. 2-tailed) este 0.000, ceea ce indică faptul că relația dintre nivelul de performanță la test și retest este semnificativă din punct de vedere statistic, deoarece $p < 0.01$.

Rezultatele analizei corelației Spearman arată o corelație pozitivă moderată ($\rho = 0.342$) între nivelul general de performanță obținut la test și cel obținut la retest. Această corelație este semnificativă din punct de vedere statistic ($p = 0.000$), ceea ce sugerează că există o relație reală între performanțele elevilor la testul inițial și la retest. Semnificația statistică ($p = 0.000$) confirmă că această corelație nu este întâmplătoare și că elevii care au performat bine la test au tendința să performeze la un nivel similar și la retest, ceea ce sugerează o stabilitate a competențelor generale în timp.

Corelația moderată indică faptul că nu toți elevii au menținut același nivel de performanță între test și retest, ceea ce sugerează că pot exista alți factori care influențează fluctuațiile de performanță, cum ar fi variabilele independente introduse: textul literar narativ cu o durată de ascultare de aproximativ 7 min la retest, strategiile didactice folosite, stilul didactic personal al cadrelor didactice implicate în

cercetare, gradul de implicare a elevilor în activități sau diverse condiții care pot influența rezultatele elevilor la evaluare.

Concluzii, limite ale cercetării și recomandări. Pe baza analizei statistice a rezultatelor obținute în cadrul experimentului pedagogic realizat la clasa a II-a formulăm următoarelor concluzii:

Rezultatele demonstrează eficiența modelului pedagogic de comunicare-receptare, bazat pe ascultarea și comprehensiunea textului literar narativ la elevii de clasa a II-a, în cadrul orelor de limba și literatura română.

Implementarea modelului pedagogic centrat pe strategii de ascultare și comprehensiune și pe resursele digitale create și publicate pe blogul <https://atelieradda.blogspot.com/> a condus la diferențe semnificative între performanțele școlare pentru elevii din eșantionul experimental în comparație cu performanțele elevilor din eșantionul de control. Faptul că media rangurilor este mai mare în grupul experimental indică o îmbunătățire semnificativă a scorurilor la retest, susținând astfel relevanța și eficiența intervenției. Modelul pedagogic implementat subliniază faptul că utilizarea textului literar narativ și a strategiilor didactice de comprehensiune poate duce la optimizarea unor rezultate importate ale învățării, cum este înțelegerea verbală.

Se confirmă, în același timp, necesitatea modelelor bazate pe dezvoltarea abilităților de înțelegere a textului ascultat, deoarece, așa cum demonstrează ipoteza numărul 4, aceste abilități sunt stabile în timp.

B. Rey [4, p.10] menționează un paradox al ultimelor decenii: învățarea este studiată și înțeleasă mai bine tocmai prin observarea și cercetarea celor care nu reușesc să învețe, astfel că analiza dificultăților sau a greșelilor oferă informații despre condițiile și modul în care procesele cognitive se produc. Dificultățile și greșelile trebuie privite ca date obiective, abateri de la reguli generale sau situații particulare specifice logicii unor anumiți copii, cercetarea lor fiind potrivită atât constructivismului cognitiv cât și constructivismului social, paradigme dominante la confluența secolelor al XX-lea și al XXI-lea. Evaluarea competenței de receptare a mesajului oral este justificată atunci când înțelegerea mesajului nu se produce pentru că poate oferi date despre dificultățile pe care elevii le întâmpină. În cadrul cercetării realizate, s-a constatat că elevii pot manifesta dificultăți variate. Printre acestea se numără problemele legate de recunoașterea vocabularului și a informațiilor esențiale, dificultățile în identificarea semnificației mesajului pe baza informațiilor explicite și implicite, precum și provocările în procesul de interpretare și integrare a ideilor și informațiilor.

În mod special, pentru elevii care se află la un

nivel de alertă în perspectiva înțelegerii mesajului ascultat, este important să se identifice dificultățile specifice. Această abordare diagnostică permite planificarea unor intervenții educaționale direcționate și personalizate, care să vizeze îmbunătățirea mecanismelor de înțelegere orală, dezvoltarea vocabularului, stimularea gândirii inferențiale și consolidarea abilității de a integra informații diverse în mod coerent. O astfel de strategie are potențialul de a îmbunătăți semnificativ competența de receptare a mesajului oral.

Programele școlare pentru disciplina limba și literatura română ar trebui să considere prioritară ascultarea pentru înțelegerea textului, având în vedere faptul că abilitățile de înțelegere verbală se transferă în înțelegerea textului citit. De asemenea, textele folosite pentru a fi ascultate și cele folosite pentru a fi citite, ar trebui diferențiate, în curriculum la clasele I și a II-a.

Cercetarea desfășurată a vizat în special ascultarea și comprehensiunea textului literar narativ. Deși în cadrul experimentului pedagogic ascultarea a fost holistic abordată (ascultarea partenerului de dialog, ascultarea instrucțiunilor, ascultarea în cadrul grupului de lucru, ascultarea emisiunilor pentru copii) nu putem afirma că abilitățile dezvoltate se vor transfera în aceste situații.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. ARYADOUST V. An Integrated Cognitive Theory of Comprehension. În: *International Journal of Listening*, 2019, 33:2, pp.71-100, Disponibil: <https://doi.org/10.1080/10904018.2017.1397519>
2. BROEK VAN DEN P., LYNCH J., KENDEOU P., WHITE M., J. Predicting Reading Comprehension in Early Elementary School: The Independent Contributions of Oral Language and Decoding Skills. În: *Journal of Educational Psychology*. 2009. Vol. 101. nr. 4. pp 765-778. Disponibil: <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/a0015956>
3. PARIS A.H., PARIS S.G. Assessing narrative comprehension in young children. În: *Reading Research Quarterly*, 2003, 38: pp. 36-76. <https://doi.org/10.1598/RRQ.38.1.3> Disponibil: <https://ila.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1598/RRQ.38.1.3>
4. REY B., CARETTE V., DEFRANCE A. *Competențele în școală. Formare și evaluare*, (traducere: Ulici A.). București: Editura Aramis Print, 2012. 175 p. ISBN 978-973-679-932-7.
5. SCÎNTEI L. Navigând prin universuri narrative – implicațiile activităților de ascultare în dezvoltarea multidimensională a elevilor. În: *Science and education: new approaches and perspectives*, Ed. 26, 21-22 martie 2024, Chișinău. Chișinău: (CEP UPSC), 2024, Seria 26, Vol.2, pp. 275-283. ISBN 978-9975-46-943-2. DOI: <https://doi.org/10.46727/c.v2.21-22-03-2024.p275-283>
6. STICHT G. T. et. al. Auditing and Reading: A Developmental Model. În: *Human Resources Research Organization* (HumRRÖ), 1974, 145 p. Disponibil: <https://eric.ed.gov/?id=ED097641>
7. VIANIN P. *Ajutorul strategic pentru elevii cu dificultăți școlare. Cum să-i dai elevului cheia reușitei?* Cluj-Napoca: Editura ASCR. 2011. 405p. ISBN 978-606-8244-17-4